

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความหมายของคำว่า “อยาก”

จากผลการศึกษาในบทที่ ๓ รูปแบบการปรากฏของ “อยาก” แสดงให้เห็นว่า “อยาก” ทำหน้าที่ได้ทั้งเป็นคำกริยา คำขยายกริยา และคำนาม ปรากฏการณ์นี้ทำให้ตั้งสมมติฐานได้ว่า นอกจากจะมีการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างแล้ว “อยาก” น่าจะมีการเปลี่ยนแปลงทางความหมาย (semantic change) เกิดขึ้นด้วย

แคมป์เบลล์ (Campbell, 1998) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางความหมาย (semantic change) ว่ามีทั้งหมด ๑๑ ประเภท แต่เมื่อพิจารณาแล้ว ผู้วิจัยพบว่า “อยาก” มีการเปลี่ยนแปลงทางความหมายแบบการทำให้ความหมายกว้างขึ้น (Widening: generalization, extension, broadening) ตัวอย่าง

- (๑) อากาษาพเจ้าที่ปวดศีรษะที่หนาวครั้งตัวนั้นกล้าขึ้น ให้จับสะบัดร้อนสะท้านหนาว อยากน้ำเป็นกำลัง

(จดหมายหลวงอุดมฯ: ๕)

จากตัวอย่าง “อยาก” เป็นกริยาเดี่ยว ที่มีความหมายว่า “หิว กระหาย” ปรากฏร่วมกับคำนาม “น้ำ” ทำให้ “อยาก” ในบริบทนี้มีความหมายเกี่ยวข้องกับการกินว่า “กระหายน้ำ”

- (๒) ชาย ๒ คนอยากกินกับเข้าไทยจึงเรียกเอาบาญชีเสียบขมาคว หมายถึงจะเลี้ยงสังกรานต์กันตามแกน

(ไกลบ้าน: ๕๐)

จากตัวอย่าง “อยาก” เป็นคำขยายกริยา ปรากฏหน้าคำกริยาของประโยคคือคำว่า “กิน” ทำหน้าที่ขยายความหมายของกริยาหลักในประโยค ปรากฏร่วมกับคำนาม “กับเข้าไทย” มีความหมายว่า “ต้องการ” แต่ยังคงปรากฏร่วมกับกริยา “กิน” ทำให้ตีความได้ว่า “ต้องการในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการกินอยู่”

- (๓) ถ้าจะทำฐานเสี้ยเสร็จแล้วขุดหนังสือจารึกลงไปตามบุญตามกรรมตามเคยนั้น รู้สึกป่วยใจเป็นอันมาก อยากทำให้มีขอบมีอะไรเห็นสมควรเป็นที่จารึกโดยเฉพาะ
(ศาสนสมเด็จ ๒๔๗๕: ๖๓)

จากตัวอย่าง “อยาก” เป็นคำขยายกริยา ปรากฏร่วมกับคำกริยากริต “ทำให้” และหน่วยหลัก “มี” และปรากฏร่วมกับคำนามรูปธรรม “ขอบ” “อยาก” มีความหมายว่า “ต้องการ”

- (๔) ผมไม่อยากจะฟันฝอยหาตะเข็บ แต่ก็อดเศร้าใจไม่ได้ที่ในอดีตเราต้องเสียดทรัพย์ากรบุคคลที่มีค่าเพียงเพราะบุคคลบางกลุ่มที่หลงไหลในอำนาจ
(บทความทั่วไป: ๑)

จากตัวอย่าง “อยาก” ปรากฏอยู่หน้ากริยาหลักของประโยคคือ “ฟันฝอยหาตะเข็บ” ซึ่งเป็นสำนวน มีความหมายเป็นนามธรรมเนื่องจากต้องอาศัยการตีความ “อยาก” ที่ปรากฏอยู่หน้ากริยาหลักของประโยคทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา มีความหมายว่า “ต้องการ”

จากตัวอย่างในข้อมูล จะพบว่า “อยาก” เป็นคำกริยา ปรากฏร่วมกับคำนามที่เกี่ยวข้องกับการกินในสมัยรัชกาลที่ ๓ ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๕ “อยาก” ปรากฏเป็นคำขยายกริยา แต่ยังคงปรากฏร่วมกับกริยาที่เกี่ยวข้องกับการกิน ในสมัยรัชกาลที่ ๗ “อยาก” ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา แต่เริ่มปรากฏกับกริยาที่เป็นรูปธรรม ไม่เกี่ยวข้องกับการกิน จนในรัชกาลปัจจุบัน “อยาก” ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา แต่เริ่มปรากฏกับกริยาที่เป็นนามธรรม

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า ทางด้านหน้าที่ “อยาก” มีการเพิ่มหน้าที่จากการเป็นกริยาหลักในประโยค เป็น ๑) คำขยายกริยา และ ๒) คำนาม ส่วนทางด้านความหมาย “อยาก” เริ่มมีความหมายที่เกี่ยวข้องกับการกินคือ “หิว กระหาย” ต่อมา มีการเปลี่ยนแปลงเป็นมีความหมายแสดงอรรถาณูเคราะห์ว่า “ต้องการ” โดยการปรากฏร่วมกับคำกริยาที่เกี่ยวข้องกับการกิน คำกริยา รูปธรรม และคำกริยานามธรรมตามลำดับ

หากพิจารณาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความหมายของ “อยาก” ตามแนวไวยากรณ์ โครงสร้างของ วิจันต์ ภาณุพงศ์ ที่แบ่งคำพูดออกตามหน้าที่ ๒ ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ คำหลัก และ

คำไวยากรณ์^๒แล้ว คำขยายกริยาจัดอยู่ในประเภทคำไวยากรณ์ ดังนั้นหากพิจารณาการแบ่งประเภทของคำตามแนวไวยากรณ์โครงสร้าง “อยาก” ได้ผ่านกระบวนการการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (Grammaticalization) จากคำกริยากลายเป็น “คำช่วยหน้ากริยา”

จากตัวอย่าง งานวิจัยของไพทยา (๒๕๔๐: ๕๓, ๕๕) เมื่อใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ และ วรรณศาสตร์แล้ว สามารถแยกคำช่วยหน้ากริยาออกจากคำกริยาได้อย่างชัดเจน

ตัวอย่าง

- (๑) ราษฎร ณ แขวงเมืองพระตะบองแขวงเมืองนครเสียมราบ แขวงเมืองสวายจิต ราคา
 เกวียนละ ๔ ตำลึง ๕ ตำลึง ๕ ตำลึง ก็ห้ามมีเมล็ดข้าวซื้อขายกันไม่ ราษฎรต้องไป
 เกี่ยวหามันหากลอย

(จดหมายเหตุ ๕๗/๓ หน้า ๒๐)

จากตัวอย่าง “ต้อง” ปรากฏอยู่หน้ากริยาลึ จึงไม่สามารถใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์มาแบ่งคำช่วยหน้ากริยาออกจากคำกริยาได้ ไพทยาจึงใช้เกณฑ์ทางวรรณศาสตร์มาช่วยในการวิเคราะห์ โดยใช้เกณฑ์การตัดคำที่ศึกษาออกจากประโยค แล้วพิจารณาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น หากตัดคำที่ศึกษาทิ้งแล้วความหมายเปลี่ยนไปเฉพาะส่วนของอรรถาณูเคราะห์ แต่ไม่ได้เปลี่ยนเหตุการณ์ จะจัดเป็นคำช่วยหน้ากริยา คำว่า “ต้อง” นี้ ทำหน้าที่เป็น “คำช่วยหน้ากริยา” มีความหมายแสดงอรรถาณูเคราะห์บอกการชี้แนะ และเมื่อตัด “ต้อง” ทิ้งไป จะมีความหมายเปลี่ยนเฉพาะส่วนอรรถาณูเคราะห์ แต่ไม่ได้เปลี่ยนเหตุการณ์ จึงจัดเป็นคำช่วยหน้ากริยา

^๒ คำหลัก หมายถึงคำที่สามารถทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยคตามลำพังในประโยคเริ่มได้ซึ่งมีอยู่ ๑ หมวดได้แก่ คำนาม คำกริยากรรม คำกริยากรรม คำกริยาทวิกรรม คำสรรพนาม คำบอกเวลาประเภทที่ ๑ และหมวดคำพิเศษ

คำไวยากรณ์ หมายถึงคำที่ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยคตามลำพังในประโยคเริ่มได้ จะต้องทำหน้าที่นั้นๆ ร่วมกับคำหลัก แบ่งเป็น ๒ จำพวกคือ

๑. คำขยายกริยา แบ่งเป็น ๑.๑ คำขยายกริยานาม ๑๑ หมวดคือ คำลักษณนาม คำคุณศัพท์ คำจำนวนนับ คำลำดับที่ คำหน้าจำนวน คำหลังจำนวน คำบอกกำหนดเสียงโท คำบอกกำหนดเสียงตรีและจัตวา คำไม่บอกกำหนด คำบอกเวลาประเภทที่ ๒ คำลงท้าย และคำพิเศษ ๑.๒ คำขยายกริยา ๑๖ หมวดคือ คำช่วยหน้ากริยา คำช่วยหลังกริยา คำปฏิเสธ คำหน้ากริยา คำหลังกริยา คำกริยาวิเศษณ์ และคำลงท้าย

๒. คำเชื่อม แบ่งเป็น ๓ หมวดคือ คำเชื่อมอนุภาค คำเชื่อมนาม และคำบุพบท

(๒) ขุนไชยอาญาต้องปรับจ้างคนแทนทรัพย์

(หมายรับสั่ง ๒๕/๑ หน้า ๕๒)

จากตัวอย่าง “ต้อง” ปรากฏอยู่หน้ากริยาวิเศษ จึงไม่สามารถใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์มาแบ่งคำช่วยหน้ากริยาออกจากคำกริยาได้ โภทยาจึงใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์มาช่วยในการวิเคราะห์ โภทยาใช้เกณฑ์การแทนที่ด้วยคำหรือวลีที่มีความหมายพ้อง หรือเกือบพ้อง มาทดสอบคำกริยา หากแทนที่ได้โดยที่ความหมายของประโยคไม่เปลี่ยนแปลง ก็จะจัดเป็นคำกริยา โดยคำ “ต้อง” ใช้กริยา “โคน, ถูก” ทดสอบ

ตัวอย่าง (๒) แทนที่ด้วย “โคน, ถูก” ได้ดังนี้

- ขุนไชยอาญาโคนปรับจ้างคนแทนทรัพย์
- ขุนไชยอาญาถูกปรับจ้างคนแทนทรัพย์

คำ “ต้อง” จัดเป็นคำกริยา เพราะสามารถนำคำกริยา “โคน, ถูก” มาแทนที่ได้ โดยความหมายของประโยคไม่เปลี่ยนแปลง

ขณะที่คำ “อยาก” บางคำปรากฏร่วมกับหน่วยหลัก และหน่วยขยายอื่นๆ ไม่สามารถแยกออกจากคำกริยาของประโยคได้ชัดเจน และบางคำหากตัดทิ้งแล้วจะทำให้ประโยคผิดไวยากรณ์

ตัวอย่าง

- (๑) การเข้ากรุงเทพฯ ช่วงแรกๆ สำหรับย้ายผลแล้วเป็นสิ่งที่ “คิดหนัก” เหาการอยู่ “เมื่อก่อนไม่อยากไป จะไป ๓ วัน คิด ๔ วัน ขับรถไปเองเพราะอยากรู้ทางกรุงเทพฯ

(นิตยสาร สารคดี: ๑๖)

- (๒) ฝ่ายหมอฝรั่งอยากให้ถวายน้ำสุปไป, แต่เจ้านายเห็นกันว่า ทุลกระหม่อมได้ทรงบ่นอยากเสวยพระกระยาหาร.

(ประวัติคัมภีร์ราชกาลที่๖: ๓๒)

เมื่อพิจารณานิยามของคำไวยากรณ์แล้ว ผู้วิจัยพบว่า “อยาก” ไม่ได้เป็นไปตามนิยามดังกล่าว เพราะผู้วิจัยพบ “อยาก” ในข้อมูลที่ปรากฏตามลำพัง และเมื่อปรากฏเป็นคำขยาย ก็ไม่สามารถใช้เกณฑ์ตำแหน่งในการจำแนกได้ จึงต้องใช้เกณฑ์ทางความหมายในการจำแนก

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความหมายของ “อยาก” ด้วยเกณฑ์ทาง ความหมายของ นววรรณ พันธุเมธา คำว่า “อยาก” ยังจัดอยู่ในหมวดคำกริยา แต่มีหน้าที่ทาง ไวยากรณ์เพิ่มมากขึ้น ยังไม่กลายเป็นคำไวยากรณ์ ดังนั้นจึงต้องใช้ความหมายเป็นเกณฑ์ นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า “อยาก” ยังมีอรรถลักษณะของคำกริยา ยังไม่กลายเป็นคำไวยากรณ์อย่างสมบูรณ์ “อยาก” มีอรรถลักษณะประจำคำดังนี้

๑. “อยาก” มีอรรถลักษณะประจำคำแบบ [+ มนุษย์] หรือ [+ อมนุษย์]

ตัวอย่าง

(๑) ชาย ๒ คนอยากกินกับเข้าไทยจึงเรียกเอาบาญชีเสบียงมาดู หมายถึงจะเลี้ยง สงกรานต์ด้วยกันตามแกน

(ไกลบ้าน: ๕๐)

จากตัวอย่าง “อยาก” ปรากฏร่วมกับประธาน “ชาย ๒ คน” ซึ่งเป็นมนุษย์ ดังนั้น “อยาก” ใน ตัวอย่างนี้มีอรรถลักษณะคือ [+ มนุษย์]

(๒) แลเปรตนั้นอยากนำหนักหนาคงว่าใจจะขาด จึงแล่นไปข้างซ้ายข้างขวาเพื่อจะ หาน้ำกิน

(ไตรภูมิ: ๕๘)

จากตัวอย่าง “อยาก” ปรากฏร่วมกับประธาน “เปรต” ซึ่งเป็นอมนุษย์ ดังนั้น “อยาก” ในตัวอย่างนี้จึงมีอรรถลักษณะประจำคำคือ [+ อมนุษย์]

ดังนั้น เมื่อ “อยาก” ปรากฏร่วมกับประธานที่เป็นมนุษย์ จะมีอรรถลักษณะประจำคำ แบบ [+ มนุษย์] แต่หากปรากฏร่วมกับประธานที่เป็นอมนุษย์ จะมีอรรถลักษณะประจำคำแบบ [+ อมนุษย์]

๒. “อยาก” มีอรรถลักษณะประจำคำแบบ [+ต้องการทางกาย] [-กิน / หิว, กระหาย] [+กิน / อิ่ม] เมื่อเป็นคำกริยาหลัก หรือ [+ ต้องการทางใจ] [+ ทำ / สุขใจ] [- ทำ / ไม่สุขใจ] เมื่อเป็นคำ ขยายกริยา

ตัวอย่าง

- (๑) อาการข้าพเจ้าที่ปวดศีรษะที่หนาวครันตัวนั้นกล้าขึ้น ให้จับสะบักร้อนสะท้านหนาว อยากน้ำ เป็นกำลัง

(จดหมายหลวงอุดมฯ: ๕)

จากตัวอย่าง “อยาก” เป็นคำกริยา ปรากฏร่วมกับคำนาม “น้ำ” การปรากฏของ “อยาก” ในปริบทนี้สามารถตีความได้ว่า “อยาก” มีความหมายว่า “หิว กระจาย” ที่มีความหมาย “ต้องการ” ร่วมอยู่ด้วย คือ เป็นความต้องการทางกาย ทำให้เกิดความรู้สึกหิว กระจาย คำว่า “อยาก” ในปริบทนี้จึงมีอรรถลักษณะประจำคำแบบ [+ต้องการทางกาย] [-กิน / หิว,กระจาย] [+กิน / อิ่ม]

- (๒) เจ้าก่อนข้างจะเอียงไปข้างเป็นผู้พูดมากกว่าเป็นผู้ฟัง อย่างเดียวกับเด็กหิวไปนั่งกินโต๊ะ มันมักอยากกินขนมกลางโต๊ะเสีก่อนสุปมาถึง

(จางวางหรี: ๔๗)

จากตัวอย่าง “อยาก” เป็นคำขยาย ปรากฏร่วมกับคำบอกความถี่ “มัก” และคำกริยา “กิน” ความหมายแสดงอรรถาณูเคราะห์ว่า “ต้องการ” มีอรรถลักษณะประจำคำแบบ [+ ต้องการทางใจ] [+ ทำ / สุขใจ] [- ทำ / ไม่สุขใจ]

ดังนั้น เมื่อ “อยาก” ปรากฏเป็นคำกริยาหลักในประโยค มีความหมายว่า “หิว กระจาย” มีอรรถลักษณะแบบ [+ต้องการทางกาย] [-กิน / หิว,กระจาย] [+กิน / อิ่ม]

แต่หากปรากฏเป็นคำขยาย มีความหมายแสดงอรรถาณูเคราะห์ว่า “ต้องการ” มีอรรถลักษณะแบบ [+ ต้องการทางใจ] [+ ทำ / สุขใจ] [- ทำ / ไม่สุขใจ]

จากตัวอย่างข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า “อยาก” มีอรรถลักษณะประจำคำดังต่อไปนี้

อยาก ๑ คำกริยา	อยาก ๒ คำขยาย
+ มนุษย์ + อมนุษย์ + ต้องการทางกาย + กิน / อิ่ม - กิน / หิว กระจาย	+ มนุษย์ + ต้องการทางใจ + ทำ / สุขใจ - ทำ / ไม่สุขใจ

ผู้วิจัยเห็นว่า หากจะศึกษาการเปลี่ยนแปลงของคำว่า “อยาก” จะต้องศึกษาการเปลี่ยนแปลงทั้งทางโครงสร้าง และความหมาย เนื่องจากเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง หน้าที่และความของ “อยาก” จะเปลี่ยนแปลงด้วย ดังนั้นในบทนี้ ผู้วิจัยจะพิจารณาการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง และความหมายของ “อยาก” โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ปรากฏตามการแบ่งสมัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

๔.๑ ความหมายของ “อยาก” ในเอกสารสมัยสุโขทัย

จากเอกสารข้อมูล พบ “อยาก” ในสมัยสุโขทัยทั้งสิ้น ๒๑ ตัวอย่าง โดยข้อมูลที่ปรากฏพบใช้ในความหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการกิน จำนวนได้ ๒ ความหมายดังต่อไปนี้

๔.๑.๑ “อยาก” ที่มีความหมายว่า “หิว กระจาย”

ตัวอย่าง

- (๑) แลปรตนั้นอยากน้ำนักหนาดังว่าใจจะขาด จึงแล่นไปข้างซ้ายข้างขวาเพื่อจะหาน้ำกิน

(ไตรภูมิฯ: ๕๘)

จากตัวอย่าง “อยาก” เป็นคำกริยาหลัก ปรากฏร่วมกับคำนาม “น้ำ” สามารถตีความจากบริบทได้ว่า “หิว” ดังนั้น “อยากน้ำ” ในบริบทนี้จึงมีความหมายว่า “หิวน้ำ”

- (๒) เขาบมิได้รักลูกเขาเลยเขาก็กินลูกเขาเอง เพราะว่าเขาอยากกิน แลเขา**ค**บมิได้แล
(ไตรภูมิฯ: ๔๕)

จากตัวอย่าง “อยาก” เป็นคำกริยาหลักตามลำพัง และสามารถตีความหมายจากบริบทได้ว่า “อยาก” มีความหมายที่เกี่ยวข้องกับการกิน

- (๑) เขา**ร**้อนเนื้อตนเขานักหนา แลเขา**กระ**หายอยากน้ำนักหนาเพียงใ้ จะเขา**ค**ออก
(ไตรภูมิฯ: ๒๕)

จากตัวอย่าง “อยาก” เป็นคำกริยาปรากฏร่วมกับคำกริยาที่มีความหมายใกล้เคียงกันคือคำว่า “กระหาย” ปรากฏร่วมกับคำนาม “น้ำ” มีความหมายว่า “หิวน้ำ” จากเอกสารข้อมูลสมัยสุโขทัยพบเพียงตัวอย่างเดียว

จากตัวอย่าง พบว่าในสมัยสุโขทัย “อยาก” ที่เป็นคำกริยา มีความหมายว่า “หิว หรือ กระหาย” ปรากฏ ๒ รูปแบบคือ เป็นคำกริยาปรากฏเดี่ยว พบในเอกสารข้อมูลจำนวน ๑๒ ตัวอย่าง และเป็นคำกริยาที่ปรากฏร่วมกับกริยาอีกคำหนึ่ง พบในเอกสารข้อมูลจำนวน ๑ ตัวอย่าง

๔.๑.๒ “อยาก” ปรากฏร่วมกับ “อด” เป็น “อดอยาก” แสดงความหมายหลักของประโยคว่า “ไม่มีจะกิน”

ตัวอย่าง

- (๑) เปรตเหล่านี้อดอยากนักหนา หากสิ่งอันจะกินบมิได้เลยสักหยาด
(ไตรภูมิฯ: ๕๑)

จากตัวอย่าง “อดอยาก” เป็นคำกริยา ๑ หน่วย มีความหมายว่า “ไม่มีจะกิน” พบในเอกสารข้อมูลสมัยสุโขทัย จำนวน ๔ ตัวอย่าง

- (๒) มันจึงเป็นเปรตอยากเผ็ดเร็ดไร้ใหญ่หลวงนักหนา หาอาหารจะกินปมิได้เลยสัก
หยาดแล

(ไตรภูมิฯ: ๕๖)

จากตัวอย่าง “อยาก” ปรากฏเป็นสำนวนว่า “อยากเผ็ดเร็ดไร้” มีความหมายว่า “ไม่มีจะกิน” พบเฉพาะเอกสารข้อมูลสมัยสุโขทัย จำนวน ๓ ตัวอย่าง

สมัยสุโขทัย “อยาก” ปรากฏเป็นคำกริยาเดี่ยว คำกริยาปรากฏร่วมกับกริยาอีกตัวหนึ่ง และมีการปรากฏในสำนวนคือ “อยากเผ็ดเร็ดไร้” และ “อดอยากเผ็ดเร็ดไร้”

๔.๒ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความหมายของ “อยาก” ในเอกสารสมัยอยุธยา

จากเอกสารข้อมูลสมัยอยุธยา พบว่า “อยาก” ปรากฏใช้ในความหมายเดียวคือ “ไม่มีจะกิน”

๔.๒.๑ “อยาก” ปรากฏเป็นชื่อกับกริยา “อด” เป็น “อดอยาก”

ตัวอย่าง

- (๑) นายทัพนายกองทั้งหลายจึงปรึกษาวา รีพลเราอดอยากอาหาร ป่วยเจ็บทุพพลภาพ
มาแต่เมืองอังวะมากอยู่แล้ว

(พระราชพงสาวดารกรุงศรีอยุธยา: ๗๐)

- ๑.๑.๑ นายทัพนายกองทั้งหลายจึงปรึกษาวา รีพลเราอดอาหาร ป่วยเจ็บทุพพล
ภาพมาแต่เมืองอังวะมากอยู่แล้ว
- ๑.๑.๒ นายทัพนายกองทั้งหลายจึงปรึกษาวา รีพลเราอยากอาหาร ป่วยเจ็บทุพพล
ภาพมาแต่เมืองอังวะมากอยู่แล้ว

จากตัวอย่าง (๑) คำว่า “อดอยาก” ปรากฏเป็นคำกริยา มีความหมายว่า “อดและอยากด้วย, ลางที่เป็นแต่อดเปล่าๆ, ลางที่อดแล้วให้อยากด้วย” (หมอบรัดเล, ๒๕๑๔) พบในเอกสารข้อมูลสมัยอยุธยา จำนวน ๓ ตัวอย่าง

๔.๒.๒ “อดอยาก” ปรากฏเป็นคำกริยา ๑ หน่วย มีความหมายว่า “ไม่มีจะกิน”

ตัวอย่าง

(๑) พलทหารอดอยากลำบากป่วยเจ็บล้มตายก็มาก

(พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา: ๖๐)

จากตัวอย่าง คำว่า “อดอยาก” ปรากฏเป็นคำกริยา ๑ หน่วย ในกริยาวลี ซึ่งกริยาที่ตามมา แสดงผล และสภาพของการอดอยาก คือ “ลำบากป่วยเจ็บล้มตาย” ในที่นี้ “อดอยาก” ว่า “ไม่มีจะกิน” พบในเอกสารข้อมูลสมัยอยุธยาเพียงตัวอย่างเดียวเท่านั้น

จากตัวอย่างใน ๔.๒.๑.๑ ผู้วิจัยพบว่าสามารถแยกคำกริยาทั้งสองออกเป็น “อดอาหาร” และ “อยากอาหาร” ได้ดัง ๑.๑.๑ และ ๑.๑.๒ ตามลำดับ คำกริยานี้เป็นกริยาแสดงอาการ^๓ แต่เมื่อปรากฏเป็น “อดอยาก” ดังตัวอย่างใน ๔.๒.๑.๒ คำว่า “อดอยาก” ปรากฏเป็นคำกริยา ๑ หน่วย ในกริยาวลี เปลี่ยนจากกริยาแสดงอาการ เป็นกริยาแสดงสภาพ

การเปลี่ยนแปลงทางความหมายของอยุธยา

เมื่อเปรียบเทียบกับสมัยสุโขทัยจะพบว่า “อยาก” มีความหมายลดลงเหลือเพียงความหมายเดียวคือ “ไม่มีจะกิน” ไม่พบ “อยาก” ที่มีความหมาย “หิว กระหาย” เหมือนในสมัยสุโขทัย ในเอกสารข้อมูลสมัยอยุธยามีโครงสร้างที่ต่างไปจากสมัยสุโขทัยคือ “อดอยาก” ปรากฏเป็น “คำกริยาที่มีค่านามตามท้าย” และ “คำกริยา ๑ หน่วยที่ปรากฏในกริยาวลี”

๔.๓ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความหมายของ “อยาก” ในเอกสารสมัยรัชกาลที่ ๑

จากเอกสารข้อมูล พบ “อยาก” มีโครงสร้าง ที่ใช้ในความหมายเหมือนกับข้อมูลสมัยอยุธยาทั้งสิ้น ๓ ตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

๔.๓.๑ “อดอยาก” ปรากฏเป็นคำกริยา ๑ หน่วย มีความหมายว่า “ไม่มีจะกิน”

^๓ อด หมายถึง กลั้น คืออาการที่อยากและไม่ได้กิน (หมอบรัดเล, ๒๕๑๔: ๘๐๓)

ตัวอย่าง

- (๑) ประการหนึ่งเทศกาลทำนา ฝนตกน้ำท่วมเข้าหาได้ผลไม่ ไพร่ฟ้าประชากร
อดอยากขัดสน

(พระราชสาส์น ร.๑: ๓๕)

จากเอกสารข้อมูลในสมัยรัชกาลที่ ๑ ผู้วิจัยพบว่า “อดอยาก” ปรากฏเป็นคำกริยา ๑ หน่วย
 ปรากฏร่วมกับกับกริยา “ขัดสน” ซึ่งแสดงสภาพของการอดอยาก ปรากฏในเอกสารข้อมูลจำนวน
 ๒ ตัวอย่าง

- (๒) ว่าแต่บรรดาคนแก่ชราและหูหนวก ดาบอด ขาหัก พิการนั้น มีอยู่เมืองใด ให้เจ้า
 เมืองกรมการเอาเงินหลวงเมืองนั้นจำหน่ายออกเลี้ยงดูอย่าให้ออดอยาก

(พระราชสาส์น ร.๑: ๓๕)

จากเอกสารข้อมูลในสมัยรัชกาลที่ ๑ ผู้วิจัยพบว่า “อดอยาก” ทำหน้าที่เป็นคำกริยา ๑ หน่วย
 ในกริยาวลี พบเพียงตัวอย่างเดียว

การเปลี่ยนแปลงทางความหมาย

ในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๑ พบคำว่า “อดอยาก” มีความหมายว่า “ไม่มีจะกิน” ทำ
 หน้าที่เป็นคำกริยา เหมือนกับสมัยอยุธยา แต่ในสมัยรัชกาลที่ ๑ ไม่ปรากฏ “อดอยาก” ที่เป็นคำกริยา
 เดี่ยว และที่ปรากฏในสำนวนเช่นเดียวกับในสมัยสุโขทัย

จากการเก็บรวบรวมเอกสารข้อมูล ผู้วิจัยไม่พบการปรากฏของ “อยาก” ในข้อมูลสมัย
 รัชกาลที่ ๒

๔.๔ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความหมายของ “อยาก” ในเอกสารสมัยรัชกาลที่ ๓

จากเอกสารข้อมูล พบ“อยาก”ในสมัยรัชกาลที่ ๓ ทั้งสิ้น ๑๒ ตัวอย่าง มีความหมายทั้งหมด ๓ ความหมายดังต่อไปนี้

๔.๔.๑ “อยาก” มีความหมายว่า “หิว กระจาย”

ตัวอย่าง

- (๑) อาการข้าพเจ้าที่ปวดศีรษะที่หนาวครั้งตัวนั้นกล้าขึ้น ให้จับสะบัดร้อนสะท้านหนาว อยากน้ำเป็นกำลัง (จดหมายเหตุวอคมฯ: ๕)
- (๒) ร้อนในอก อยากน้ำเป็นกำลัง รับพระราชทานยาแก้หาฟิงไม้ (จดหมายเหตุวอคมฯ: ๕)

จากตัวอย่าง “อยาก” ทำหน้าที่เป็นคำกริยาเดี่ยว ปรากฏร่วมกับคำนาม “น้ำ” ทำให้ตีความจากบริบทได้ว่า “อยากน้ำ” มีความหมายว่า “กระหายน้ำ” จากเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๓ พบจำนวน ๒ ตัวอย่าง

๔.๔.๒ “อดอยาก” มีความหมายว่า “ไม่มีจะกิน”

ตัวอย่าง

- (๑) ลาวในเขตแดนกรุงพระมหานครศรีอยุธยาประมาณหลายพัน พลัดเข้ามาอยู่ในเขตแดนเมืองเขมร ได้ออดอยากอาหาร เที้ยวเก็บใบไม้แลเห็นกินล้มตายเปนอันมาก (จดหมายเหตุ ร.๓: ๕๗)

จากตัวอย่าง คำว่า “อคอยาก” ปรากฏเป็น “คำกริยา ๑ หน่วยในกริยาวลี” มีความหมายว่า “อดและอยากอาหารด้วย” พบเพียงตัวอย่างเดียวในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๓

๔.๔.๓ “อยาก” มีความหมายว่า “ต้องการ” พบเป็นครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ ๓

๔.๔.๓.๑ “อยาก” ทำหน้าที่เป็น “คำขยายกริยา” ปรากฏร่วมกับคำกริยารูปกรรม มีความหมายแสดงอรรถาณูเคราะห์ว่า “ต้องการ”

ตัวอย่าง

- (๑) ฝ่ายข้างอังกฤษ เมื่อไปติดชะงักอยู่ที่เมืองร่างกุ้ง ต้องการกำลังพาหนะที่หาบน เครื่องศัสตราวุธ และเสบียงอาหารส่งกองทัพที่จะยกต่อสู้ขึ้นไปในฤดูแล้ง อยากได้ กำลังช่วยจึงชวนให้กองทัพเจ้าพระยามหาโยธาเข้าไปตั้งอยู่ในแดนเมืองเมะตะมะ ที่อังกฤษตีไว้ได้

(จดหมายเหตุฯ: ๑๔)

จากตัวอย่าง “อยาก” ทำหน้าที่เป็น “คำขยายกริยา” ปรากฏร่วมกับคำกริยารูปกรรมคือ “ได้” ตามด้วยคำนาม “กำลัง” คำ “อยาก” นี้มีความหมายว่า “ต้องการ” พบการปรากฏร่วมกับกริยารูปกรรมในสมัยรัชกาลที่ ๓ จำนวน ๗ ตัวอย่าง

๔.๔.๓.๒ “อยาก” ทำหน้าที่เป็น “คำขยายกริยา” ปรากฏร่วมกับคำนามนามธรรม มีความหมายแสดงอรรถาณูเคราะห์ว่า “ต้องการ”

ตัวอย่าง

- (๑) ทรงตรัสว่า ก็เป็นมรสุม กำป็นแก้วกลางสมุทรถกลับมาถึงอยู่แล้ว เป็นกระไรหนอ เจ้าพระยาพระคลังก็อยู่นอกแล้วจะเอาความบอกเข้ามาให้ทันอยากสักหน่อยก็ไม่ได้เอาเลย ทรงคอยฟังจะใคร่รู้ข่าวสงขลาอยู่

(จดหมายเหตุฯ: ๑๒๓)

จากตัวอย่าง “อยาก” ปรากฏเป็นกริยา ๒ ตัวซ้อนกัน ปรากฏร่วมกับคำนามที่เป็นนามธรรมคือ “ความ” ในที่นี้ น่าจะมีการละกริยานามธรรมคือ “ให้ทันอยากรู้สักหน่อยก็ไม่ได้เอาเลย”

เนื่องจากประโยคที่ตามมากล่าวว่า “ทรงคอยฟังจะใคร่รู้ข่าวสงขลาอยู่” พบเพียงตัวอย่างเดียวเท่านั้นในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๓

การเปลี่ยนแปลงทางความหมาย

เมื่อเปรียบเทียบกับสมัยที่ผ่านมา พบการเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจคือ มีใช้ในความหมายว่า ๑) หิว กระหาย ๒) ไม่มีจะกิน และ ๓) ต้องการ ซึ่งพบครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ ๓

“อยาก” ที่พบในสมัยรัชกาลที่ ๓ นี้ ทำหน้าที่เหมือนกับในสมัยสุโขทัย คือ ทำหน้าที่เป็น “คำกริยาเดี่ยว” มีความหมายว่า “หิว กระหาย” แต่พบในจำนวนที่น้อยลง และพบเหมือนในสมัยอยุธยาว่า “อดอยาก” เป็นคำกริยาที่มีคำนำตามท้ายมีความหมายว่า “อดและอยากอาหารด้วย” ซึ่ง “อดอยาก” ที่ทำหน้าที่นี้ หลังจากสมัยรัชกาลที่ ๓ แล้ว ไม่ปรากฏในข้อมูลอีกเลย

นอกจากนี้ยังพบการปรากฏครั้งแรกทำหน้าที่เป็น “คำขยายกริยา” มีความหมายแสดง อรรถาณูเคราะห์ ว่า “ต้องการ” ปรากฏร่วมกับคำกริยารูปกรรม จำนวน ๘ ตัวอย่าง และปรากฏร่วมกับกริยานามกรรม ๑ ตัวอย่าง

จะเห็นได้ว่าในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๓ “อยาก” เริ่มมีการปรากฏในบริบทที่เพิ่มมากขึ้นกว่าสมัยสุโขทัย อยุธยา และรัชกาลที่ ๑ กล่าวคือ นอกจากจะพบปรากฏเป็นคำกริยาเดี่ยวที่มีความหมายว่า “หิว กระหาย” ยังพบการปรากฏร่วมกับหน่วยขยายอื่นๆ คำกริยารูปกรรม และพบการปรากฏของ “อยาก” ร่วมกับกริยานามกรรมเป็นครั้งแรก

๔.๕ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความหมายของ “อยาก” ในเอกสารสมัยรัชกาลที่ ๔

จากเอกสารข้อมูล พบ “อยาก” ในสมัยรัชกาลที่ ๔ ทั้งสิ้น ๑๑๓ ตัวอย่าง โดยพบว่ามี ๓ ความหมายดังต่อไปนี้

๔.๕.๑ “อดอยาก” มีความหมายว่า “ไม่มีจะกิน”

ตัวอย่าง

- (๑) จะเอาลาวเป็นหนังก้นำไฟให้ไปตายในการรบ แลตายด้วยอดอยากก่อนไทยดังนี้
เปนแน่ (ฉ.๑)

(พระราชหัตถเลขา ร.๔: ๕๓)

จากตัวอย่างคำว่า “อดอยาก” ปรากฏเป็นคำกริยา มีความหมายว่า “ไม่มีจะกิน” พบในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๔ จำนวน ๖ ตัวอย่าง

๔.๕.๒ “อยาก” มีความหมายว่า “ต้องการ”

๔.๕.๒.๑ “อยาก” ปรากฏร่วมกับกริยา “กิน”

ตัวอย่าง

- (๑) คนไข้อย่างไรเปนอันมากที่เปนไขร้ายก็ให้กลัวยาปิดแลกลัวยาหอลอเวณานนี้นัก
ไม่เชื่อไม่ถือ ไม่อยากกินเลย อยากกินแต่ยาหอมชื่นใจไปภายเดียว (ฉ.๑๕)

(พระราชหัตถเลขา ร.๔: ๑๔๐)

จากตัวอย่าง “อยาก” ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา ปรากฏร่วมกับหน่วยหลักที่เป็นคำกริยา
ได้แก่คำว่า “กิน” มีความหมายว่า “ต้องการ” พบ “อยาก” ที่ปรากฏร่วมกับกริยา “กิน” ในเอกสาร
ข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๔ จำนวน ๑ ตัวอย่าง

๔.๕.๒.๒ “อยาก” ปรากฏร่วมกับกริยาอุปสรรม

ตัวอย่าง

- (๑) บัดนี้ข้าพเจ้าอยากจะใคร่พูดเข้ามาให้ท่านท่านฟังอีก (ฉ.๓๒)

(พระราชหัตถเลขา ร.๔: ๕๗๘)

จากตัวอย่าง “อยาก” ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา ปรากฏร่วมกับคำบ่งเวลา “จะ” และปรากฏร่วมกับคำกริยาหลักรูปธรรมคือ “พูด” มีความหมายว่า “ต้องการ” พบ “อยาก” ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยารูปธรรมในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๔ จำนวน ๕๗ ตัวอย่าง

๔.๕.๒.๓ “อยาก” ปรากฏร่วมกับกริยานามธรรม

ตัวอย่าง

- (๑) บัดนี้ก็เข้าฤดูฝนฤดูน้ำทางเดินยาก จะรอไว้ต่อแล้งน้ำเดือนยี่เดือนสามจึงจะพาเดินมาดีเถา แต่ข้าพเจ้าอยากใคร่ได้เห็นเร็วๆ (ฉ.๑๑)

(พระราชหัตถเลขา ร.๔: ๑๑๕)

จากตัวอย่าง “อยาก” ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา ปรากฏร่วมกับหน่วยหลักซึ่งเป็นกริยานามธรรมคือ “เห็น” และปรากฏร่วมกับหน่วยขยายที่เป็นคำกริยาได้แก่ “ใคร่ได้” มีความหมายว่า “ต้องการ” พบ “อยาก” ที่ปรากฏร่วมกับกริยานามธรรม ในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๔ จำนวน ๑๓ ตัวอย่าง

๔.๕.๒.๔ “อยาก” ปรากฏร่วมกับคำเชื่อม “แต่” พบครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ ๔

ตัวอย่าง

- (๑) เพราะฉะนั้นฮ้ายไพร่ที่มีคดีขัดข้องความต่าง ๆ ตามประสงค์อยากแต่จะร้องแก้ในหลวงแห่งเดียว

(ประชุมประกาศ ร.๔:๑๑๐)

- (๒) ข้าพเจ้าอยากแต่จะรักษาสุจริตใจกับเธอ ไม่ให้มีขุนขี้มองหมางด้วยเหตุต่างๆ มาแต่ข้างโน้นข้างนี้ (ฉ.๑๓)

(พระราชหัตถเลขา: ๑๒๖)

จากตัวอย่าง “อยาก” ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา ปรากฏร่วมกับคำเชื่อม “แต่” มีความหมายว่า “ต้องการจะทำสิ่งนั้นเพียงอย่างเดียว” พบในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๔ จำนวน ๔ ตัวอย่าง

๔.๕.๒.๕ “ความอยาก” ปรากฏเป็นคำนาม พบครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ ๔

ตัวอย่าง

(๓) ครั้งนี้กรุงสยามมีความคิดชอบพระเดชพระคุณกรุงฝรั่งเศสเป็นอันมาก จึงเกิด ความอยากยิ่งนัก ในที่จะแสดงความที่ตนเป็นผู้กตัญญูรู้พระเดชพระคุณของกรุงฝรั่งเศส

(พระราชสาส์น ร.๔: ๕๕)

(๔) ความเห็นว่าทางความคิดทั้ง ๕ ไม่เป็นความดี ทางความชั่ว ทั้ง ๕ ไม่เป็นความผิด จึง ให้เกิดความอยากได้

(ประชุมประกาศ ร.๔: ๓๑)

จากตัวอย่าง “อยาก” ปรากฏร่วมกับ “การ” ผ่านกระบวนการกลายเป็นคำนามเป็น คำว่า “ความอยาก และ ความอยากได้” ทำหน้าที่เป็นคำนาม มีความหมายว่า “ความประสงค์ หรือความต้องการ” ปรากฏในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๔ ทั้งหมดจำนวน ๔ ตัวอย่าง

การเปลี่ยนแปลงทางความหมาย

เมื่อเปรียบเทียบกับสมัยรัชกาลที่ ๓ แล้ว พบว่ามีความหมายลดลงเหลือเพียง ๒ ความหมาย คือ ๑) ไม่มีจะกิน และ ๒) ต้องการ

“อยาก” ที่พบในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๔ ปรากฏร่วมกับกริยารูปธรรม จำนวน ๕๗ ตัวอย่าง และปรากฏร่วมกับกริยานามธรรมจำนวน ๑๓ ตัวอย่าง ซึ่งมากกว่าในสมัยรัชกาลที่ ๓ อย่างเห็นได้ชัด

นอกจากนี้ยังพบคำว่า “ออดอยาก” ที่เป็นคำกริยาเดี่ยวเช่นเดียวกับสมัยสุโขทัย ปรากฏเป็น คำกริยา ๑หน่วยในกริยาวลี เช่นเดียวกับสมัยอยุธยา

“อยาก”ในสมัยรัชกาลที่ ๔ มีการปรากฏในปริบทที่เพิ่มมากขึ้นดังนี้ ๑) ปรากฏเป็นคำขยายกริยา ร่วมกับคำเชื่อม “แต่” มีความหมายว่า “ต้องการสิ่งนั้นเพียงอย่างเดียว” และ ๒) ปรากฏเป็นคำนาม ว่า “ความประสงค์ หรือความต้องการ”

๔.๖ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความหมายของ “อยาก” ในเอกสารสมัยรัชกาลที่ ๕

จากเอกสารข้อมูล พบการปรากฏของ “อยาก” ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ทั้งสิ้น ๑๐๐ ตัวอย่าง พบมีความหมาย ๓ ความหมายดังต่อไปนี้

๔.๖.๑ “อยาก” มีความหมายว่า “หิว กระจาย”

ตัวอย่าง

- (๑) มาเทียบกับครั้งนี้มันช่างแสนสบาย กับเข้าฝรั่งเขาก็จัดดี กับเข้าไทยก็บริบูรณ์ ไม่ได้มีความอดอยากเลย อยากอะไร ได้ตั้งใจ พอกินเข้าได้เสมอทุกวัน

(พระราชหัตถเลขาร.๕: ๘)

จากตัวอย่าง “อยาก” ทำหน้าที่เป็นคำกริยา ปรากฏร่วมกับคำแทน ประเภทไม่ชี้เฉพาะคือ “อะไร” แต่จากปริบท สามารถตีความได้ว่า “อะไร” นี้ ผู้เขียนหมายความว่า “ของกิน หรือกับเข้า” ทำให้ “อยากอะไร” ในปริบทนี้น่าจะมีความหมายได้ทั้ง “หิวกระจาย และต้องการไปพร้อมกัน” สังเกตได้ว่า “อยาก” เริ่มปรากฏกับคำที่เพิ่มมากขึ้น จากเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๕ พบจำนวน ๔ ตัวอย่าง

- (๒) อาหารมันช่างบริบูรณ์จริงๆ จนหายอยากกับเข้าไทย

(พระราชหัตถเลขาร.๕: ๕๗)

จากตัวอย่าง “อยาก” ทำหน้าที่เป็นคำกริยา ปรากฏร่วมกับกริยา “หาย” ซึ่งมีความหมายว่า “หมดสิ้น” การปรากฏซ้อนกันทำให้กริยา “หาย” มีความหมายเป็นคำบอกปฏิเสธ ว่า “ไม่” พบเพียงตัวอย่างเดียวในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๕

๔.๖.๒ “อยาก” มีความหมายว่า “ต้องการ”

๔.๖.๒.๑ “อยาก” เป็นคำขยายกริยา ปากฎร่วมกับกริยารูปกรรม

ตัวอย่าง

- (๑) กินฝรั่งมันปนด้วยอาหารนี้เอง มันห่างกันกับเรามาก ประกอบไปด้วยนมเนย มันจึงมีกลิ่นปนเนย ไม่หายอยากทานน้ำออบเลย อาน้ำแล้วรู้สึกเศร้าใจทุกวัน

(พระราชหัตถเลขา ร.๕: ๖๒)

จากตัวอย่าง “อยาก” ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา ปากฎร่วมกับกริยารูปกรรม “ทา” ปากฎร่วมกับหน่วยขยายได้แก่ คำปฏิเสธ “ไม่” และคำกริยา “หาย” และปากฎร่วมกับคำนาม “น้ำออบ” มีความหมาย “ต้องการ” พบ “อยาก” ปากฎร่วมกับคำกริยารูปกรรมในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๕ จำนวน ๖๐ ตัวอย่าง

๔.๖.๒.๒ “อยาก” เป็นคำขยายกริยา ปากฎร่วมกับกริยารูปกรรม

ตัวอย่าง

- (๑) ทรงแซกถือพงสาวคารกรุงศรีอยุธยาฉบับหนึ่ง เจ้าคุณอยากทราบมูลเหตุนั้น ฉันบอกได้ด้วยทราบอยู่ และยิ่งกว่านั้น ฉันได้นึกอยู่ว่าจะเขียนตำนานหอหลวง

(ให้พระยาอนุমান: ๗๖)

จากตัวอย่าง “อยาก” ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา ปากฎร่วมกับกริยานามธรรมคือ “ทราบ” และปากฎร่วมกับคำนาม “มูลเหตุ” มีความหมายว่า “ต้องการ” พบ “อยาก” ที่ปากฎร่วมกับกริยานามธรรมในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๕ จำนวน ๕ ตัวอย่าง

๔.๖.๒.๓ “ความอยาก ความอยากได้” มีความหมายว่า “ความต้องการ” ปากฎเป็นคำนาม เหมือนสมัยรัชกาลที่ ๔

ตัวอย่าง

- (๑) แต่เป็นที่ให้เห็นความอยากของผู้กล่าว ในที่จะให้เขาให้เขาบูชา

(พระราชปฤจฉา: ๑๓๐)

(๒) ตัณหานั้นคือความอยากได้ ความปรารถนาวิญญูณดวงใจ ไม่มีความอยากได้

(พระราชปจฉา: ๑๗๕)

จากตัวอย่าง “อยาก” ปรากฏร่วมกับ “ความ” ทำให้เปลี่ยนแปลงหน้าที่จากคำกริยา เป็น คำนาม ด้วยกระบวนการแปลงเป็นคำนาม (Nominalization) มีความหมายว่า “ความประสงค์ หรือ ความต้องการ” ในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๕ พบ “ความอยาก ความอยากได้” จำนวน ๔ ตัวอย่าง

การเปลี่ยนแปลงทางความหมาย

เมื่อเปรียบเทียบกับสมัยรัชกาลที่ ๔ พบว่า “อยาก” มีความหมายเพิ่มขึ้นเป็น ๓ ความหมาย ได้แก่ ๑) หิวกระหาย ๒) ไม่มีจะกิน และ ๓) ต้องการ

“อยาก” ในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๕ ทำหน้าที่เป็น ๑) คำกริยามีความหมายว่า “หิว หรือ กระหาย” เหมือนในสมัยสุโขทัย และรัชกาลที่ ๓ ๒) พบ “อยาก” ที่ปรากฏเป็นคำกริยา ร่วมกับ กริยาอีกตัวหนึ่ง คล้ายกับในสมัยสุโขทัย แต่คำกริยาที่พบต่างชนิดกัน กล่าวคือสมัยสุโขทัย กริยาตัวแรกคือ “กระหาย” มีความหมายเหมือนกับ “อยาก” คือ “หิว หรือ กระหาย” ส่วนสมัยรัชกาลที่ ๕ กริยาตัวแรกคือ “หาย” มีความหมายเป็นคำบอกปฏิเสธ “ไม่” นอกจากนี้ยังพบการปรากฏของ “อยาก” เป็นคำขยายกริยาที่ปรากฏในกริยาวลีร่วมกับหน่วยขยายได้แก่ คำบ่งเวลา คำกริยากริติด และคำกริยาอื่นๆ เหมือนสมัยรัชกาลที่ ๓ และรัชกาลที่ ๔

“อยาก” ที่ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา ปรากฏร่วมกับกริยารูปกรรม มีความหมายแสดง ธรรมดาเพราะคำว่า “ต้องการ” พบในจำนวนที่น้อยลงเมื่อปรากฏร่วมกับคำกริยาอีกตัวหนึ่ง ส่วน การปรากฏในกริยาวลีพบในจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น

“อยาก” ที่ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา ปรากฏร่วมกับคำกริยานามธรรม และปรากฏของ กริยาวลี มีความหมายแสดงธรรมดาเพราะว่า “ต้องการ” พบน้อยลงจากรัชกาลที่ ๔ แต่มีการ ปรากฏร่วมกับคำกริยานามธรรมครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ ๕

ในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๕ ไม่พบการปรากฏของคำว่า “อดอยาก” พบเพียงแต่คำว่า “อดอยาก” ที่ทำหน้าที่เป็นคำนามว่า “ความอดอยาก” เพียงตัวอย่างเดียวเท่านั้น

“อยาก” ที่ทำหน้าที่เป็นคำนาม พบในจำนวนที่เท่ากับในสมัยรัชกาลที่ ๔ คือ ๕ ตัวอย่าง

๔.๗ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความหมายของ “อยาก” ในเอกสารสมัยรัชกาลที่ ๖

จากเอกสารข้อมูล พบ “อยาก” ในสมัยรัชกาลที่ ๖ ทั้งสิ้น ๑๓๔ ตัวอย่าง โดยพบว่ามี ความหมาย ๒ ความหมายดังต่อไปนี้

๔.๗.๑ “อดอยาก” มีความหมายว่า “ไม่มีจะกิน”

ตัวอย่าง

- (๑) ดึกว่าพูดดิเขาเราคนยาก, ซึ่งลำบากก็เพราะกรรมล่วงคำสอน, จึงดิคฤกทุกทิวาเฝ้า
อวาร์, จะกินนอนอดอยากลำบากครัน

(เทียบวรรณ: ๕๓)

- (๒) เพราะเหตุนี้เขาผู้สมัครอดอยากอยู่ในกรุงเทพฯ ได้เงินเดือนเพียงเดือนละ ๑๕ บาท
หรือ ๒๐ บาท

(ปลุกใจสี่ป่า: ๘๘)

จากตัวอย่าง “อดอยาก” ทำหน้าที่เป็นคำกริยา ๑ หน่วยปรากฏในกริยาลี มีความหมายว่า “ไม่มีจะกิน” พบในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๖ จำนวน ๒ ตัวอย่าง

๔.๗.๒ “อยาก” มีความหมายว่า “ต้องการ”

๔.๗.๒.๑ “อยาก” ปรากฏร่วมกับกริยาที่เกี่ยวข้องกับการกิน

ตัวอย่าง

- (๑) พระอาจารย์โคมุตร์ให้ของวิเศษแก่พระหันอากาศ คือผอบทองซึ่งถ้าอยากกินอะไร เปิดขึ้นก็จะได้สิ่งนั้น (พระหันอากาศ)

(บทละครร้อยเรื่อง: ๑๔๐)

จากตัวอย่าง “อยาก” ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา ปากฎร่วมกับกริยา “กิน” จึงมีความหมายเกี่ยวข้องกับกริยาอยู่ มีความหมายว่า “ต้องการ” พบในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๖ เพียงตัวอย่างเดียวเท่านั้น

๔.๗.๒.๒ “อยาก” เป็นคำขยายกริยา ปากฎร่วมกับกริยารูปธรรม

ตัวอย่าง

- (๑) ตามวิสัยของผู้มีอายุน้อยที่อยากลองอะไรแปลกๆ

(พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร: ๑๐)

จากตัวอย่าง “อยาก” เป็นคำขยายกริยา ปากฎร่วมกับคำกริยารูปธรรม “ลอง” และปากฎร่วมกับคำนาม “อะไร” ซึ่งเป็นคำแทน ประเภทไม่ชี้เฉพาะ พบ “อยาก” ปากฎร่วมกับกริยารูปธรรมในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๖ จำนวน ๗๕ ตัวอย่าง

๔.๗.๒.๒ “อยาก” เป็นคำขยายกริยา ปากฎร่วมกับกริยานามธรรม

ตัวอย่าง

- (๑) แต่พระวิศวามิตรยังหาพอใจไม่ เพราะอยากจะเป็นพรหมณีย์ จึงบำเพ็ญบารมีต่อไป

(บ่อเกิดรามเกียรติ์: ๓๓)

จากตัวอย่าง “อยาก” ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา ปากฎร่วมกับกริยานามธรรม “เป็น” มีความหมายแสดงอรรถาณูเคราะห์ว่า “ต้องการ” พบในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๖ จำนวน ๑๔ ตัวอย่าง

๔.๗.๒.๓ “อยาก” ปรากฏร่วมกับ “แต่” มีความหมายว่า “ต้องการ”

ตัวอย่าง

- (๑) ทองอิน : “พูดกันจริงๆ นะ! ถ้าอยากแต่เล่นสนุก ทำไมต้องพากเพียรทำเพ็ง สำหรับเดินนอกหน้าต่าง, แล้วทำไมถึงจะต้องหาผู้ช่วยด้วย? ตอบกันจริงๆนะ.”

(คู่มือสมิต เล่ม๑๑: ๔๗)

จากตัวอย่าง “อยาก”ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา ปรากฏร่วมกับคำเชื่อม “แต่” มีความหมายว่าเพื่อจำกัดขอบเขตของประธาน พบในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๖ จำนวน ๑ ตัวอย่าง และเป็นตัวอย่างสุดท้ายในเอกสารข้อมูล

๔.๗.๒.๓ “อยาก” ปรากฏร่วมกับ “แต่” มีความหมายว่า “ต้องการ”

ตัวอย่าง

- (๑) ท่านย่อมมีสติสัมปชัญญะอดกลั้น, ทนต่อความอยาก ความปรารถนาแลสุขทุกข์, ซึ่งเกิดขึ้นแลมีมาถึงท่าน, มิได้ปล่อยให้เป็นไปตามความอยาก ความปรารถนาในใจท่านแต่ส่วนเดียวเลย

(เทียนวรรณ: ๕๕)

- (๑) กามตัณหาคือ ความอยากได้คน, หรือของ, หรือความสุขสมบูรณ์ และความพอใจตัว, ซึ่งยังหาไม่ได้,

(พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร: ๒๖)

จากตัวอย่าง “อยาก” ปรากฏร่วมกับ “ความ” ทำให้เปลี่ยนแปลงหน้าที่จากคำกริยา เป็นคำนาม ด้วยกระบวนการแปลงเป็นคำนาม (Nominalization) มีความหมายว่า “ความประสงค์ หรือความต้องการ” พบในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๖ จำนวน ๑๔ ตัวอย่าง

การเปลี่ยนแปลงทางความหมาย

เมื่อเปรียบเทียบกับสมัยรัชกาลที่ ๕ แล้วพบว่า “อยาก” มีความหมายลดลงเหลือเพียง ๒ ความหมายคือ ๑) ไม่มีจะกิน และ ๒) ต้องการ

“อยาก” ที่ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา ปรากฏร่วมกับกริยาที่เกี่ยวข้องกับการกิน ๑ ตัวอย่าง และพบปรากฏร่วมกับคำกริยารูปธรรมที่ความหมายไม่เกี่ยวข้องกับการกิน มีความหมายแสดง อรรถาณูเคราะห์ว่า “ต้องการ” ยังคงพบในสมัยรัชกาลที่ ๖ เช่นเดียวกับที่ปรากฏในสมัยรัชกาลที่ ๕ ส่วนการปรากฏร่วมกับกริยารูปธรรม และการปรากฏในกริยาวลีพบในจำนวนที่มากขึ้นกว่าในสมัย รัชกาลที่ ๕

“อยาก” ที่ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา ปรากฏในกริยาวลีที่เป็นนามธรรม ความหมายไม่ เกี่ยวข้องกับการกิน มีความหมายแสดงอรรถาณูเคราะห์ว่า “ต้องการ” ยังคงพบเช่นเดียวกับที่ปรากฏ ในสมัยรัชกาลที่ ๕ แต่การปรากฏร่วมกับคำกริยานามธรรม พบในจำนวนที่มากขึ้นกว่าในสมัย รัชกาลที่ ๕

คำว่า “อคอยาก” ทำหน้าที่เป็นคำกริยา ๑ หน่วยในกริยาวลี มีความหมายว่า “ไม่มีจะกิน” ปรากฏเช่นเดียวกับสมัยอยุธยา รัชกาลที่ ๑ และรัชกาลที่ ๔

“อยาก” ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา ปรากฏร่วมกับคำเชื่อม “แต่” มีความหมายว่า “ต้องการ สิ่งนั้นเพียงอย่างเดียว” พบน้อยลงในสมัยรัชกาลที่ ๖ เหลือเพียงตัวอย่างเดียว และเป็นตัวอย่าง สุดท้ายที่พบในเอกสารข้อมูล

“อยาก” ที่ทำหน้าที่เป็นคำนาม ว่า “ความประสงค์ หรือ ความต้องการ” พบในจำนวนที่มาก ขึ้นกว่าในสมัยรัชกาลที่ ๔ และรัชกาลที่ ๕

๔.๘ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความหมายของ “อยาก” ในเอกสารสมัยรัชกาลที่ ๗

จากเอกสารข้อมูล พบ“อยาก”ในสมัยรัชกาลที่ ๗ ทั้งสิ้น ๖๐ ตัวอย่าง โดยพบว่ามี ความหมาย ๓ ความหมายดังต่อไปนี้

๔.๘.๑ “อยาก” มีความหมายว่า “หิว กระหาย”

ตัวอย่าง

- (๑) ถ้าหากว่า อยากน้ำ จะได้ตักกิน แต่บ่อน้ำแล้งไปหน่อย เมื่อเดินอยู่ในทางไม่เห็น บ่อ เกรงคนเดินทางที่อยากน้ำ จะไม่สำเร็จความปรารถนา

(สาส์นสมเด็จ ๒๔๗๕: ๑๒)

จากตัวอย่าง “อยาก” ทำหน้าที่เป็นคำกริยา ปรากฏร่วมกับคำนาม “น้ำ” จากบริบทสามารถ ตีความได้ว่า “อยาก” มีความหมายว่า “หิว หรือ กระหาย และต้องการ” รวมอยู่ด้วย และ “อยากน้ำ” มีความหมายว่า “กระหายน้ำ หรือ หิวน้ำ และต้องการจะดื่มน้ำ” พบในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๗ จำนวน ๒ ตัวอย่าง

๔.๘.๒ “อดอยาก” มีความหมายว่า “ไม่มีจะกิน”

ตัวอย่าง

- (๑) จีนพวกนั้น (ในหนังสือพงศาวดารไทยเรียกว่า “ฮ่อ”) อดอยาก จึงประพฤติเป็น โจร

(สาส์นสมเด็จ เล่ม ๕: ๔๖)

จากตัวอย่าง “อยาก” ทำหน้าที่เป็นคำกริยา ๑ หน่วย ไม่มีนามตามหลัง มีความหมายว่า “ไม่มีจะกิน” พบในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๗ จำนวน ๒ ตัวอย่าง

- (๒) ญาติพี่น้องจะจัดเสื้อผ้าและข้าวปลาอาหารไปวางไว้ที่หลุมศพ เพื่อผีจะได้ใช้สอย และกิน ไม่ต้องขาดแคลนอดอยาก

(ประเพณีเกี่ยวกับชีวิตเกิด-ตาย: ๗๒)

จากตัวอย่าง “อคอยาก” ทำหน้าที่เป็นคำกริยา ๑ หน่วยปรากฏในกริยาวลี มีความหมายว่า “ไม่มีจะกิน” พบในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๗ จำนวน ๔ ตัวอย่าง

๔.๘.๓ “อยาก” มีความหมายว่า “ต้องการ”

๔.๘.๓.๑ “อยาก” ปรากฏร่วมกับกริยาที่เกี่ยวข้องกับการกิน

ตัวอย่าง

(๑) เมื่ออยากกินอาหารที่เผ็ดร้อนซึ่งเป็นของที่ชอบใจก็ต้องอด

(ประเพณีเกี่ยวกับชีวิตเกิด-ตาย: ๕)

จากตัวอย่าง “อยาก” ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยาที่เกี่ยวข้องกับการกิน มีคำนามที่ทำหน้าที่เป็นกรรมได้แก่ “อาหาร” มีความหมายแสดงอรรถาณูเคราะห์ว่า “ต้องการ” พบในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๗ จำนวน ๑๐ ตัวอย่าง

๔.๘.๓.๒ “อยาก” ปรากฏร่วมกับกริยาอนุประกรม

ตัวอย่าง

(๑) ตรงนี้ออยากจะกล่าวเพิ่มเติมเลขเถิดไปถึงการกินอาหารร่วมกันของคฤหัสถ์

(ประเพณีเบ็ดเตล็ด๑: ๓๖)

จากตัวอย่าง “อยาก” ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา ปรากฏร่วมกับกริยาอนุประกรมคือ “กล่าว” มีความหมายว่า “ต้องการ” พบ “อยาก” ที่ปรากฏร่วมกับกริยาอนุประกรมในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๗ จำนวน ๒๖ ตัวอย่าง

๔.๘.๓.๓ “อยาก” ปรากฏร่วมกับกริยานามธรรม

ตัวอย่าง

(๑) หม่อมฉันอยากรู้ว่ามันเป็นอย่างไรรู้กันไม่พบ

(สาส์นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นจันทบุรีสุรโชติพันธุ์: ๕๒)

จากตัวอย่าง “อยาก” ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา ปรากฏร่วมกับกริยานามธรรม “รู้” มีความหมายแสดงอรรถาณูเคราะห์ ว่า “ต้องการ” พบ “อยาก” ที่ปรากฏร่วมกับกริยานามธรรมในเอกสารข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๗ จำนวน ๑๒ ตัวอย่าง

การเปลี่ยนแปลงทางความหมาย

เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลสมัยรัชกาลที่ ๖ พบว่า “อยาก” มีความหมายเพิ่มขึ้นเป็น ๓ ความหมายได้แก่ ๑) หิว กระจาย ๒) ไม่มีจะกิน และ ๓) ต้องการ

“อยาก” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการกินว่า “หิว หรือ กระจาย” พบเป็นคำกริยาเช่นเดียวกับสมัยรัชกาลที่ ๓ – รัชกาลที่ ๕ และปรากฏเป็นคำขยายกริยา คือ “อยากกิน” พบในจำนวนที่มากขึ้นเป็นลำดับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ – รัชกาลที่ ๗ แต่การปรากฏในกริยาลีของกริยาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการกินพบในจำนวนที่น้อยลงจากในสมัยรัชกาลที่ ๕ พบเพียงตัวอย่างเดียวในสมัยรัชกาลที่ ๗ และพบเป็นครั้งสุดท้ายในเอกสารข้อมูล

“อยาก” ที่ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา ปรากฏร่วมกับคำกริยารูปธรรมที่ความหมายไม่เกี่ยวข้องกับการกิน มีความหมายแสดงอรรถาณูเคราะห์ ว่า “ต้องการ” เช่นเดียวกับสมัยรัชกาลที่ ๕ และรัชกาลที่ ๖ ส่วนการปรากฏเป็นคำกริยา และการปรากฏในกริยาลีพบในจำนวนที่น้อยลง

“อยาก” ที่ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา ปรากฏร่วมกับคำกริยานามธรรม มีความหมายแสดงอรรถาณูเคราะห์ ว่า “ต้องการ” พบในจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นจากสมัยรัชกาลที่ ๕ และรัชกาลที่ ๖ ส่วนการปรากฏร่วมกับคำกริยา และการปรากฏในกริยาลี พบในจำนวนที่น้อยลงกว่ารัชกาลที่ ๖

คำว่า “อดอยาก” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยา มีความหมายว่า “ไม่มีจะกิน” พบเป็นคำกริยา เช่นเดียวกับในสมัยสุโขทัย รัชกาลที่ ๑ และรัชกาลที่ ๔ และพบเป็นคำกริยาที่ปรากฏในกริยาลีในจำนวนที่มากขึ้นกว่าสมัยรัชกาลที่ ๖

จากการเก็บรวบรวมเอกสารข้อมูล ผู้วิจัยไม่พบการปรากฏของ “อยาก” ในข้อมูลสมัย
รัชกาลที่ ๘

๔.๕ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความหมายของ “อยาก” ในเอกสารสมัยปัจจุบัน

จากเอกสารข้อมูล พบ“อยาก”ในสมัยปัจจุบัน ทั้งสิ้น ๑๓๐ ตัวอย่าง โดยพบว่ามีปรากฏ
เพียงความหมายเดียวคือ “ต้องการ” ดังนี้

๔.๕.๑ “อยาก” เป็นคำขยายกริยา ปรากฏร่วมกริยารูปกรรม

ตัวอย่าง

- (๑) ที่นี้ผมเองมีพื้นฐานศิลปะอยู่บ้างสมัยเรียนที่วิทยาลัยครูสวนดุสิต คณะ
ศิลปศึกษา แต่ไม่เคยได้ใช้ เริ่มอยากเขียนเพราะเห็นว่ามีที่สวยอีกเยอะแยะ
หลายคน

(บทความทั่วไป: ๘)

จากตัวอย่าง “อยาก” ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา ปรากฏร่วมกับกริยารูปกรรม “เขียน” และ
ปรากฏร่วมกับหน่วยขยายที่เป็นคำกริยา “เริ่ม” มีความหมายว่า “ต้องการ” พบ “อยาก” ที่ปรากฏ
ร่วมกับกริยารูปกรรมในเอกสารข้อมูลปัจจุบันจำนวน ๔๔ ตัวอย่าง

๔.๕.๒ “อยาก” เป็นคำขยายกริยา ปรากฏร่วมกับกริยานามธรรม

ตัวอย่าง

- (๑) คงรู้สึกสะอึกกับชื่อเรื่องของหนังสือเล่มนี้ "The End of History and
the Last Man" ทำให้อยากรู้ว่า Francis Fukuyama ได้เขียนอะไรไว้ในนั้น

(บทความวิชาการ: ๑๘)

จากตัวอย่าง “อยาก” ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา ปรากฏร่วมกับกริยาคารีต “ทำให้” และ
ปรากฏร่วมกับกริยานามธรรม “รู้” มีความหมายว่า “ต้องการ” พบ “อยาก” ที่ปรากฏร่วมกับกริยา
นามธรรมในเอกสารข้อมูลปัจจุบันจำนวน ๑๒ ตัวอย่าง

๔.๕.๓ “ความอยาก” และ “ความอดอยาก” ปรากฏเป็นคำนาม ว่า “ความประสงค์ หรือ ความต้องการ”

ตัวอย่าง

(๑) สรุปแล้วงานนี้เป็นงานที่สร้างสรรค์ต่อระบบการศึกษาภาษาอังกฤษของเด็กไทย เป็นอย่างยิ่ง เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความอยากหรืออยากเห็น มีสิ่งกระตุ้นจิตใจเด็ก ที่เห็นเพื่อนนักเรียนด้วยกันทำได้ ทำไมตนจะทำให้ดีบ้างไม่ได้

(บทความทั่วไป: ๒๐)

(๒) ผมคิดว่าเพียงแค่GMOsไม่มีทางที่จะแก้ปัญหาคือความอดอยากที่ยังรากลึกมานาน ได้ เพราะปัญหาคือความอดอยากไม่ใช่มาจากแค่ความอดอยากที่เราองเห็น

(นิตยสาร – สารคดี: ๒๕)

จากตัวอย่าง “ความอยาก” ทำหน้าที่เป็นคำนาม ว่า “ความประสงค์ หรือ ความต้องการ” ปรากฏในบริบทที่กว้างขึ้นคือ ไปปรากฏร่วมกับกริยานามธรรมเป็น “ความอยากหรืออยากเห็น” พบเพียงตัวอย่างเดียวในเอกสารข้อมูล แต่ยังพบคำนามว่า “ความอดอยาก” ดังตัวอย่าง (๒) ในเอกสารข้อมูลปัจจุบันถึง ๒๘ ตัวอย่าง

การเปลี่ยนแปลงทางความหมาย

เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลในสมัยรัชกาลที่ ๗ แล้ว พบว่า “อยาก” มีความหมายลดลงเหลือเพียง ๑ ความหมายคือ “ต้องการ”

ในเอกสารข้อมูลสมัยปัจจุบันไม่พบการปรากฏของ “อยาก” หรือ “อดอยาก” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการกิน

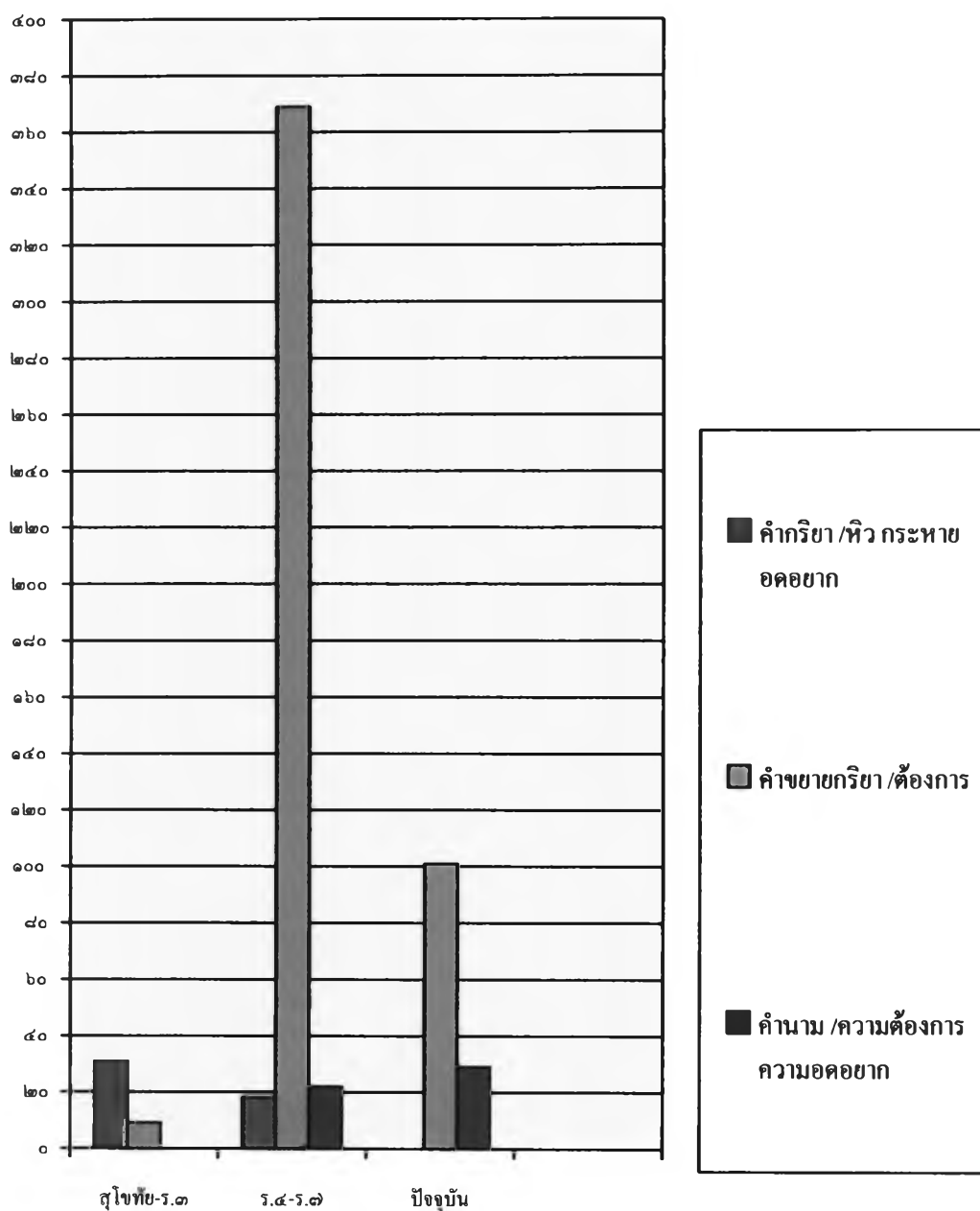
“อยาก” ที่ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา ความหมายไม่เกี่ยวข้องกับการกิน มีความหมายแสดงอัตราฐานะที่ ว่า “ต้องการ” ปรากฏร่วมกับคำกริยารูปธรรม และปรากฏในกริยาลีลาธรรม พบในจำนวนที่มากขึ้นกว่าในสมัยรัชกาลที่ ๗

“อยาก”ที่ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา มีความหมายแสดงอรรถาณูเคราะห์ ว่า “ต้องการ” ปรากฏร่วมกับคำกริยานามธรรมในจำนวนที่น้อยลง แต่ปรากฏในกริยาลีในจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นกว่าสมัยรัชกาลที่ ๕ – รัชกาลที่ ๗ นอกจากนี้ยังพบที่มีการปรากฏของ“อยาก” ที่เป็นคำขยายกริยา ในตำแหน่งสุดท้ายของกริยาลี แต่พบเพียง ๑ ตัวอย่าง

ในเอกสารข้อมูลสมัยปัจจุบัน ไม่พบคำว่า “ความอยาก ความอยากได้” แต่พบคำว่า “ความอดอยาก” จำนวน ๒๘ ตัวอย่าง

การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง และความหมายจากสมัยสุโขทัยจนถึงรัชกาลปัจจุบัน สรุปได้ดังปรากฏในแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ ๑: แสดงการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างและความหมายของ “อยาก” แบ่งเป็น ๓ ช่วงสมัย

จากแผนภูมิที่ ๑ จะเห็นได้ว่า อาจแบ่งการปรากฏที่แสดงการเปลี่ยนแปลงของ “อียาก” ได้เป็น ๓ ช่วงเวลาคือ สมัยสุโขทัย – รัชกาลที่ ๓ (ช่วงที่ ๑), สมัยรัชกาลที่ ๔ – รัชกาลที่ ๗ (ช่วงที่ ๒) และสมัยปัจจุบัน (ช่วงที่ ๓) ซึ่งการปรากฏของ “อียาก” ในข้อมูลช่วงที่ ๑ พบ “อียาก” ทำหน้าที่เป็นคำกริยา และคำขยายกริยา ในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน ส่วนช่วงที่ ๒ พบ “อียาก” ปรากฏเป็นคำกริยา ในปริมาณที่ลดลง แต่พบคำขยายกริยาในปริมาณมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ยังพบการปรากฏเป็นคำนามในข้อมูลเป็นครั้งแรก และในช่วงที่ ๓ พบ “อียาก” ไม่พบการปรากฏเป็นคำกริยา พบการปรากฏเป็นคำนามเพิ่มมากขึ้น แต่พบการปรากฏเป็นคำขยายกริยาจำนวนลดลง ที่เป็นเช่นนี้

เนื่องจากข้อจำกัดเรื่องข้อมูลที่เกี่ยวข้องมีเพียงประเภทเอกสารละ ๒๐ ตัวอย่างเท่านั้น ทำให้การปรากฏของ “อยาก” ที่เป็นคำขยายกริยามีจำนวนลดลง

การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง และความหมายที่สำคัญอยู่ในช่วงรัชกาลที่ ๓ เนื่องจากพบการปรากฏเป็นคำขยายกริยา มีความหมายแสดงอรรถาณูเคราะห์ว่า “ต้องการ” ในข้อมูลเป็นครั้งแรก นอกจากนี้ในสมัยรัชกาลที่ ๔ ก็พบการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือ คำกริยาเริ่มปรากฏร่วมกับคำ “ความ” ผ่านกระบวนการแปลงเป็นคำนามว่า “ความอยาก” และต่อมาในช่วงรัชกาลที่ ๗ การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่เกิดขึ้นคือ พบการปรากฏเป็นคำกริยามีความหมายว่า “หิว กระจาย” ในเอกสารข้อมูลเป็นครั้งสุดท้าย จนในปัจจุบันพบการปรากฏเพียงคำขยายกริยา และคำนามดังปรากฏในตารางดังนี้

ตารางที่ ๑ แสดงการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง และความหมายตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงรัชกาลปัจจุบัน

โครงสร้าง	สุโขทัย	อยุธยา	ร.๑	ร.๓	ร.๔	ร.๕	ร.๖	ร.๗	ปัจจุบัน	รวม
๑. “อยาก” (คำกริยา)	๒๑	๔	๓	๓	๓	๕	๒	๘	-	๔๕
- หิว กระจาย	๑๓	๓	-	๒	-	๕	-	๔	-	๒๘
- ไม่มีจะกิน	๘	๑	๓	๑	๓	-	๒	๔	-	๒๒
๒. “อยาก” (คำขยาย)	-	-	-	๕	๑๐๖	๕๑	๑๑๘	๕๔	๑๐๑	๔๗๕
- ต้องการ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
๓. “อยาก” ปรากฏร่วมกับ “ความ” (คำนาม)	-	-	-	-	๔	๔	๑๔	-	๒๕	๕๑
- ความต้องการ	-	-	-	-	๔	๓	๑๔	-	๑	๒๒
- ความอดอยาก	-	-	-	-	-	๑	-	-	๒๘	๒๕
รวม	๒๑	๔	๓	๑๒	๑๑๓	๑๐๐	๑๓๔	๖๒	๑๓๐	๕๗๕

จากตารางการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงทางความหมาย ผู้วิจัยพบว่า “อยาก” มีการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างโดยจากข้อมูลเอกสารที่ปรากฏ สามารถแบ่งช่วงของการเปลี่ยนแปลงออกเป็น ๓ ช่วงได้แก่ สมัยสุโขทัย - รัชกาล ๓, รัชกาลที่ ๔ - รัชกาลที่ ๗ และสมัยปัจจุบัน สาเหตุที่แบ่งช่วงเช่นนี้เพราะ ในสมัยสุโขทัย - รัชกาลที่ ๓ สังเกตว่าในสมัยสุโขทัย “อยาก” ปรากฏเป็นคำกริยา ๒ รูปแบบคือ ๑) ปรากฏเป็นกริยาเดี่ยว ๒) ปรากฏเป็นกริยาซ้อน และ “อดอยาก” ปรากฏเป็นคำกริยา รวมเป็นจำนวน ๕๑ ตัวอย่าง แต่ปรากฏเป็นคำขยายเพียง ๒ ตัวอย่างเท่านั้น

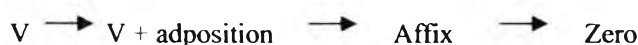
ในช่วงสมัยรัชกาลที่ ๔ - รัชกาลที่ ๖ อิทธิพลตะวันตกเข้ามีผลต่อแบบแผนการเขียนของไทย ทำให้มีรูปแบบการเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็นเพิ่มมากขึ้น จึงมีผลต่อการเลือกใช้คำ และจากข้อมูลพบว่า มีการใช้คำว่า “อยาก” เป็นคำขยาย มีความหมายแสดงอรรถาณูเคราะห์ว่า “ต้องการ” มากถึง ๓๗๐ ตัวอย่าง นอกจากนี้ยังมีการใช้ “ความอยาก” ในรูปแบบของคำนามเพิ่มขึ้นด้วย ในขณะที่คำว่า “อยาก” และ “อดอยาก” ที่เป็นคำกริยาพบในปริมาณที่น้อยลง

ในข้อมูลสมัยปัจจุบัน ไม่ปรากฏ “อยาก” หรือ “อดอยาก” ที่เป็นคำกริยาเลย แต่ยังคงมีการปรากฏของ “อยาก” ที่เป็นคำขยาย มีความหมายแสดงอรรถาณูเคราะห์ว่า “ต้องการ” และปรากฏเป็นคำนาม สังเกตว่าในสมัยปัจจุบัน “อยาก” มีการปรากฏเป็นคำขยายน้อยลงกว่าช่วงที่ ๒ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ มีการใช้คำว่า “ต้องการ” แทนคำว่า “อยาก” เมื่อปรากฏในภาษาเขียนที่เป็นทางการ

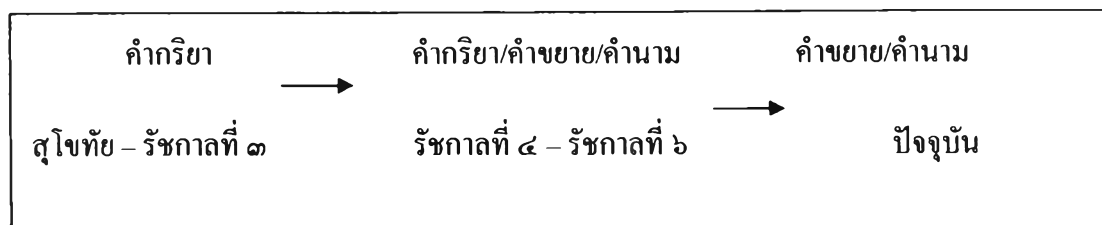
๔.๑๐ ทิศทางการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความหมายของ “อยาก”

นักภาษาศาสตร์หลายท่านได้แก่ฮอปเปอร์และทรอกอตต์ (Hopper & Traugott, 2000) และไบบี และคณะ (Bybee et al, 1994) กล่าวถึง กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (Grammaticalization) ว่าคำหลักได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำไปเป็นคำไวยากรณ์ จากผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยพบว่า “อยาก” ได้ผ่านกระบวนการการขยายความหมายให้กว้างขึ้น (Generalization) กล่าวคือ “อยาก” มีการเกิดร่วมกับคำที่มีคุณสมบัติทางอรรถศาสตร์หลากหลายชั้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า “อยาก” มีการขยายความหมายแบบอุปลักษณ์ (Metaphorical Extension) กล่าวคือ “อยาก” เริ่มมีการปรากฏร่วมกับคำที่มีความหมายรูปธรรมก่อน และต่อมาเริ่มมีการร่วมปรากฏกับคำที่มีความหมายนามธรรม

ไพทยา (ไพทยา, ๒๕๔๐: ๓๖) ได้สรุปขั้นตอนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกริยาว่า คำกริยากลายเป็นคำไวยากรณ์ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาเป็นลำดับแรก ต่อจากนั้นจึงพัฒนาเป็นหน่วยคำเติม และหลอมรวมกับคำนาม คงเหลือความหมายแต่ไร้รูปภาษา ดังเส้นการเปลี่ยนแปลงดังต่อไปนี้

เมื่อพิจารณาคำว่า “อยาก” ผู้วิจัยพบว่า “อยาก” มีการเปลี่ยนแปลงเหมือนงานวิจัยข้างต้น กล่าวคือ “อยาก” เริ่มปรากฏเป็นคำกริยา ตั้งแต่สมัยสุโขทัย และเริ่มปรากฏร่วมกับคำกริยาในปริบทต่างๆ รวมทั้งมีการผ่านกระบวนการกลายเป็นคำนามดังเส้นการเปลี่ยนแปลงดังต่อไปนี้

จากเส้นการเปลี่ยนแปลงข้างต้น สันนิษฐานได้ว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของ “อยาก” เกิดในสมัยสุโขทัย เมื่อเทียบกับเส้นการเปลี่ยนแปลงของไวยากรณ์ คำว่า “อยาก” มีการเปลี่ยนแปลงถึงขั้น V+adposition กล่าวคือ คำกริยา “อยาก” เริ่มปรากฏร่วมกับคำกริยารูปกรรมและคำกริยานามกรรมตามลำดับ ซึ่งตรงกับลักษณะการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่ไบบีและคณะ (Bybee et al, 1994) กล่าวไว้ นอกจากนี้คำว่า “อยาก” เริ่มเปลี่ยนหน้าที่จากคำหลักที่มีความหมายว่า “หิว กระหาย” เป็น คำขยาย ที่มีความหมายแสดงอรรถาฐานะที่ว่า “ต้องการ” จึงอาจกล่าวได้ว่า “อยาก” อยู่ระหว่างการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไปจากคำหลักไปสู่คำไวยากรณ์ และทิศทางการเปลี่ยนแปลงของ “อยาก” เป็นแบบทิศทางเดียว

สรุปการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างและความหมาย

ในบทที่ ๔ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างและความหมายนี้ ผู้วิจัยพบว่าในช่วงสมัยสุโขทัยถึงรัชกาลที่ ๓ พบการปรากฏของ “อยาก” เป็นคำกริยา มีความหมายว่า “หิว” หรือ “กระหาย” แต่โครงสร้างและความหมายดังกล่าวพบในจำนวนที่น้อยลงตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ จนปัจจุบันไม่ปรากฏในเอกสารข้อมูลเลย

ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ เป็นต้นมา พบว่า “อยาก” ปรากฏทำหน้าที่คำขยายกริยาในจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยเริ่มปรากฏร่วมกับกริยาบุรุษกรรมก่อนตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๓ และต่อมาเริ่มปรากฏร่วมกับคำกริยานามกรรม ปรากฏร่วมกับคำเชื่อม “แต่” และปรากฏเป็นคำนามในสมัยรัชกาลที่ ๔ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของ “อยาก” จากเอกสารข้อมูลพบว่า การปรากฏของ “อยาก” ในสมัยรัชกาลที่ ๓ นั้น เป็นช่วงที่เกิดการเปลี่ยนแปลงจากคำกริยาหลัก ขยายมาสู่การเป็นคำขยายกริยาแล้ว และมีแนวโน้มที่อาจจะพัฒนาไปเป็นคำไวยกรณ์ในอนาคต เนื่องจาก “อยาก” เริ่มมีการปรากฏร่วมกับคำเชื่อม ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา และปรากฏเป็นคำนามจำนวนมากขึ้นในเอกสารข้อมูลสมัยปัจจุบัน